

KANSALLINEN KOKOOMUS rp

PERIAATEOHJELMA

Hyväksytty puoluekokouksessa 11.-13.6.1993

Periaateohjelma tuo esille arvot ja aatteet, joiden pohjalta Kokoomus rakentaa näkemystään paremmasta maailmasta. Periaatteet ovat suuntaviittoja ja puolueessa tulee jatkuvasti käydä kriittistä ja avointa arvo- ja aatekeskustelua. Tällä tavoin Kansallinen Kokoomus toimii yhteiskuntaa kehittäväenä aate- ja kansalaispuolueena tulevaisuudessakin.

HALUAMME MUUTTAA MAAILMAA

Ihmisyksilö on osa luontoa ja siitä riippuvainen. Arvomme, tavoitteemme ja toimintamme vaikuttavat koko maapallon, sen luonnon ja toisten ihmisten elinmahdollisuuksiin ja hyvinvointiin. Meidän on tiedostettava vastuumme. Arvomme ja valintamme muuttavat maailmaa.

Ihmiskunnan suuria haasteita ovat, miten ratkaisemme ympäristökysymykset ja kasvavan väestöongelman, miten edistämme rauhaa ja hyvinvointia sekä sen tasaisempaa jakautumista kaikkialla maailmassa, miten kehitämme kansanvaltaa ja miten turvaamme yksilön vapauden.

Tulevaisuuteen suuntautunut aate- ja kansalaispuolue, Kansallinen Kokoomus, tukeutuu perusarvoinaan elämän edellytysten turvaamiseen, yksilönvapauteen ja vastuuseen sekä henkiseen kasvuun, tasa-arvoon ja turvallisuuteen, moniarvoiseen kansanvaltaan sekä ihmisen ja luonnon ehdoilla toimivaan markkinatalouteen.

Lähtökohtamme on elämän edellytysten turvaaminen

Arvostamme vuosimiljardien kuluessa kehittynyttä elämää sen kaikissa muodoissa. Haluamme säilyttää luonnon ja luonnonvarat tulevia sukupolvia varten monimuotoisina ja sellaisina, ettei elämän edellytyksiä heikennetä. Kokoomus asettaa elämän edellytysten turvaamisen tärkeimmäksi arvokseen.

Päämääränämme on yksilönvapaus, vastuu ja henkinen kasvu

Yksilönvapaudella ja sosiaalisella sekä taloudellisella turvallisuudella luodaan edellytykset henkisen kehityksen rajattomalle etenemiselle. Henkinen kasvu lisää yksilön mahdollisuuksia toteuttaa itseään, elää täysipainoisesti ja kohottaa elämän laatua. Se antaa valmiuksia kantaa vastuuta itsestään ja teoistaan sekä muista ihmisistä ja yhteiskunnan kehityksestä. Jokaisen miehen ja naisen on voitava itse asettaa omat päämääränsä ja tavoitteensa henkiselle kasvulleen.

Perustamme tasa-arvoon ja turvallisuuteen

Jokainen ihminen on yhtä arvokas. Ketään ei tule eriarvoistaa iän, sukupuolen, vammaisuuden, kielen, vakaumuksen, kansallisuuden, rodun, asuinpaikan tai muun seikan perusteella. Ihmisten

erilaisuus on rikkaus, se ei saa olla syy kenenkään oikeuksien polkemiseen. Yksilönvapauden toteuttaminen edellyttää tasa-arvoa. Tasa-arvoon pyrkiminen, eli yhtäläisten mahdollisuuksien luominen, on Kokoomuksen keskeinen yhteiskunnallinen tavoite. Tasa-arvon edistämiseksi yhteiskunnan on taattava kansalaisen aineellinen ja henkinen perusturvallisuus.

Kannatamme moniarvoista kansanvaltaa

Demokratia on yksilönvapauden ja tasa-arvon toteutumisen kannalta paras tapa päättää yhteisistä asioista. Avoimuus, rehellisyys ja toisten ihmisten mielipiteiden kunnioittaminen ja huomioonottaminen ovat demokratian perusta. Moniarvoisuuden kannattaminen merkitsee kilpailevien käsitysten esilläolon kannustamista ja niiden arvon tunnustamista. Yksilönvapaus ja tasa-arvo voivat toteutua vain moniarvoisessa ja kansanvaltaisessa yhteiskunnassa, jossa naiselle ja miehelle on turvattu yhtäläiset osallistumismahdollisuudet. Tämän johdosta on edistettävä kriittistä ja julkista keskustelua.

Rakennamme markkinataloutta luonnon ja ihmisen ehdoilla

Talous on väline hyvinvoinnin tuottamiseen ja sen tulosten jakamiseen. Sen on toimittava tehokkaasti luonnon hyvinvoinnin rajoissa ja ihmisen perusturvan taaten. Markkinatalouden on toimittava kansanvaltaisesti ohjattuna ekologisesti kestäväällä ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Kun yhteiskunnalliset tavoitteet otetaan huomioon, markkinat voivat toimia kysynnän ja tarjonnan varassa tehokkaasti ja vapaasti.

Suomalaisuuden pohjalta kansainväliseen yhteistyöhön

Kokoomuksen lähtökohtana on Suomen itsenäisyys. Kansojen välinen lisääntyvä kanssakäyminen ja keskinäinen riippuvuus ovat ne keinot, joilla tulevaisuudessa turvataan kaikille maailman ihmisille elämän perusedellytykset ja mahdollisuudet laadulliseen kasvuun ja osallistumiseen. Kansainvälisessä politiikassa on itsenäisen Suomen oltava aktiivinen ja aloitteellinen. Tässä toiminnassa tulee noudattaa samoja periaatteita kuin kansallisellakin tasolla.

1. YKSILÖLLISEEN ELÄMÄÄN JA VASTUUSEEN

Kokoomus perustaa politiikkansa ihmiseen tiedostavana ja luovana yksilönä sekä oman käsityksensä mukaisesti hyvään pyrkivänä. Yksilö on aina yhteisön jäsen ja siitä riippuvainen. Yksilön vapauden rajoina ovat muiden ihmisten vapaudet ja luonnon hyvinvointi. Näiden turvaamiseksi tulee demokraattisella yhteisöllä olla oikeus rajoittaa yksilön vapauksia, muttei kuitenkaan enempää kuin se on välttämätöntä.

Elämä on jatkuvaa valintojen tekemistä. Valinnoissaan yksilöllä on oltava vapaus tehdä myös muista riippumattomia, uusia ja luovia ratkaisuja. Tämä erilaisuus merkitsee rikasta ja monipuolista ihmisten yhteisöä, joka kannustaa luovuuteen.

Vapauteen sisältyy aina vastuu. Jokaista on kannustettava tekemään itsenäisiä päätöksiä, ottamaan vastuuta ratkaisuisaan, kohtelevaan muita tasa-arvoisesti ja käyttämään oikeuksiaan. Kokoomus arvostaa pohjoismaista demokratiaa, humanismin periaatteita ja kristillistä etiikkaa.

Yksilöllä on myös vastuu yhteisön kehittämisestä. Tähän ihminen vaikuttaa poliittisten valintojen lisäksi koko elämäntavallaan. Meillä on velvollisuus elää niinkuin arvojemme mukaan näemme oikeaksi ja odotamme muiden elävän.

Jokaisella ihmisellä on oltava mahdollisimman laaja omaa elämäntapaansa koskeva valinnanvapaus. Aito, kaikkia ihmisiä koskettava yksilöllisyys voi toteutua vain, jos ihmisille on turvattu sivistykselliset, sosiaaliset ja taloudelliset mahdollisuudet elämäntapansa valintaan. Julkisen vallan ei pidä puuttua yksilön omaa elämää koskeviin ratkaisuihin, paitsi jos kyseessä on luonnon tuhoaminen tai toisen ihmisen oikeuksien ja vapauksien loukkaaminen.

Sukupuoliroolit ovat rajoittava tekijä naisten ja miesten tehdessä elämäntapavalintojaan. Yksilöllisyyden toteuttamiseksi on kahlitsevia rooli-odotuksia purettava. Kehitämme tasa-arvoa heikommassa asemassa olevaa suosimalla.

2. HENKINEN KASVU PARANTAA ELÄMÄN LAATUA

Kokoomus haluaa luoda edellytyksiä yksilölliselle henkiselle kasvulle ja luovuudelle. Jokainen ihminen on oman henkisen kasvunsa paras asiantuntija. Haluamme jokaiselle yksilölliset edellytykset kehittää itseään tarjoamalla tasa-arvoiset mahdollisuudet moniarvoiseen kulttuuriympäristöön. Henkiseen kasvuun kuuluu luopuminen itsekkyydestä ja pyrkimyksestä toisten alistamiseen. Näin toimiessaan on oikeus odottaa muilta hyväksyntää.

Ihmisellä on oltava mahdollisuus jatkuvaan oppimiseen ja opiskeluun sekä haluamaansa koulutukseen hänelle parhaiten soveltuvassa elämänvaiheessa. Koulutuksen rakenteiden, sisältöjen ja koulutusmäärien on muotouduttava ensisijaisesti yksilöiden tekemien valintojen mukaan. Jatkuvan henkisen kasvun taloudellista perustaa on vahvistettava.

Koulutuksen on perustuttava moniarvoisuuden, aloitteellisuuden, yksilöllisyyden, sosiaalisuuden ja kriittisyyden korostamiseen. Koulutuksen on annettava paitsi kykyä tietojen ja taitojen hankkimiseen ja hyödyntämiseen, myös edellytyksiä oman arvomaailman ja maailmankuvan muodostamiseen. Opetuksessa on tunnustettava ja tuotava esiin ne arvot, joihin opetus perustuu.

Sivistystaso on se perusta, jolta nousevat uudet henkiset virtaukset, taiteen ja tieteen saavutukset sekä sovellukset. Henkinen pääoma karttuu mitä enemmän sitä käytetään. Henkinen kasvu,

toisin kuin materiaallinen, on rajatonta. Kokoomuksen tavoitteena on sivistyksen ja henkisen kasvun jatkuva kohottaminen. Ihmisen henkistä kasvua tietävänä, tuntevana ja tahtovana yksilönä on kannustettava koko elämän ajan.

Tieteen tehtävänä on luoda uutta tietoa ja näin kehittää yhteiskuntaa. Tieteen harjoittamisen on oltava vapaata ja itsenäistä. Sen on oltava myös avointa kritiikille ja vaikutteille. Yhteiskunnan tehtävänä on järjestää edellytykset tutkimuksen ja korkeimman opetuksen harjoittamiseen. Tieteen ja teknologian avulla luodaan tulevaisuutta. Niiden harjoittamisessa ja hyödyntämisessä on kunnioitettava ja edistettävä ihmisyyttä ja luonnon säilymistä.

Moniarvoinen kulttuurinäkökulma edellyttää, että kaikilla kulttuurielämän aloilla kannustetaan kilpailevien käsitysten esilläoloa. Taiteet ja tieteet ovat osa ihmiskunnan yhteistä, jakamatonta kulttuuriperintöä, jota on vaalittava. Kulttuuria on edistettävä uutta luoden ja erilaisten käsitysten arvo tunnustaen.

Suomalaisuudelle ominainen elämänmuoto muodostuu rikkaista kulttuurivirtauksista, jotka kehittyvät ja monipuolistuvat kanssakäymisen lisääntyessä. Tälle perustalle luodaan jatkuvasti uutta vuorovaikutukseen pohjautuvaa moniarvoista perinnettä. Kielellisillä ja kansallisilla vähemmistöillä tulee olla mahdollisuudet säilyttää ja kehittää kulttuuriaan.

Kokoomukselle isänmaallisuus on iloa ja ylpeyttä kansallisista saavutuksista, luottamusta ja uskoa tulevaisuuteen.

3. IHMINEN KEHITTYY OSANA YHTEISÖÄ

Ryhmän ja yhteisön jäsenenä yksilön persoonallisuus kasvaa. Jäsenyys saattaa vaikuttaa vapautta vähentävästi, mutta kuitenkin se samalla lisää turvallisuutta ja kehittymismahdollisuuksia. Tämän ihmisten välisen vuorovaikutuksen kehittymiseen ja säilymiseen vaikuttaa paljon se, kuinka tasa-arvoisesti ihmiset kohtelevat toisiaan. Sosiaalisina ja itsenäisinä yhteisöjen jäseninä ihmiset on tunnustettava tasa-arvoisiksi. Jokaisen ihmisarvon on oltava loukkaamaton.

Yksilön kasvuun vaikuttavat merkittävästi eri elämäntilanteissa eteen tulevat ihmissuhteet ja niistä muodostuvat erilaiset yhteisöt. Läheiset ihmissuhteet, koti ja perhe eri muodoissaan ovat yksilön tunne-elämän kehittymisen kannalta keskeisessä asemassa. Lapsuuden ja nuoruuden kannalta yksilön suhteet läheisiin ovat merkittäviä ja niiden kehittymistä yksilön persoonallisuutta ja henkistä kasvua tukevaan suuntaan tulee vahvistaa.

Työ on oman aktiivisen panoksensa antamista. Se luo hyvinvointia yhteiskuntaan ja antaa toimeentulon lisäksi monia muita arvoja. Työ on osa elämää ja sen sisältöä sekä tärkeä persoonallisuuden kehittymiseen vaikuttava voima. Se on yksilön vuorovaikutusta muiden ihmisten ja luonnon kanssa.

Työelämää on kehitettävä joustavaan, yksilöä, hänen lahjakkuuksiaan ja kiinnostuksiaan tukevaan suuntaan. Ihmistä alistavista rakenteista ja johtamiskulttuureista on luovuttava. Mahdollisuuksia vaikuttaa työtään koskevaan päätöksentekoon on lisättävä ja laajennettava vastuuta työn tuloksista.

Monet ihmisten ja yhteisöjen väliset ongelmat johtuvat keskustelun puutteesta ja toisten tavoitteiden, motiivien ja toimintaympäristön huonosta tuntemisesta. Vuorovaikutuksella ja kanssakäymisellä poistetaan ennakkoluuloja vieraita kulttuureja ja niiden edustajia kohtaan. Kokoomus kannattaa kansainvälistä ajattelua ja kansalaisten laajaa vuorovaikutusta.

4. TALOUS IHMISEN JA LUONNON EHDOKSILLA

Kokoomus haluaa kehittää yksilön omatoimisuuteen, yrittäjyyteen ja yksityiseen omistusoikeuteen pohjautuvaa luonnosta ja ihmisestä vastuullista markkinataloutta. Ekososiaalinen markkinatalous toimii kansanvaltaisesti ohjattuna, ekologisesti kestäväällä ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Markkinataloudessa on jokaiselle tarjottava mahdollisuudet omalla luovuudellaan ja ahkeruudellaan parantaa hyvinvointiaan. Samanaikaisesti on myös huolehdittava yksilön perusturvallisuudesta.

Markkinatalous on toimivin tapa niukkojen voimavarojen tehokkaaseen hyödyntämiseen myös yksilötasolla. Kokoomuksen käsityksen mukaan markkinatalouden keskeiset periaatteet ovat hajautettu päätöksenteko, kilpailu, yksityinen omistusoikeus ja yritteliäisyys. Päätöksenteon hajauttaminen markkinoilla on turvattava julkisuuden ja lainsäädännön avulla.

Markkinatalous tarjoaa myönteisiä toimintamahdollisuuksia ja -vapauksia, toisaalta se on monien syrjäytymisriskiensä vuoksi yksilöille vaativa toimintaympäristö. Sosiaalisesta turvallisuudesta huolehtiminen on ekososiaalisen markkinatalouden olennainen osa.

Ympäristövastuun markkinatalous

Markkinataloudessa on mahdollista sisällyttää tuotteisiin ympäristön ja luonnonvarojen käytön hinta. Näin talous itsessään pyrkii säästämään luonnonvaroja ja varjelemaan luonnonarvoja. Nyt ihminen on hyödyntänyt luonnonvaroja ja ympäristön tarjoamia mahdollisuuksia useasti yli luonnon sietokyvyn. Tämä on mahdollistanut pienelle osalle ihmiskuntaa aineellisesti korkean elintason. Samanaikaisesti olemme kuitenkin nopeasti kaventaneet luonnon ja ihmisyhteisön mahdollisuuksia tulevaisuudessa.

Kaikessa merkittävässä hallinnollisessa ja taloudellisessa päätöksenteossa on ympäristövaikutukset arvioitava kattavasti ennen päätöksentekoa. Tämä on tärkeää niin luonnolle aiheuttavien muutosten ennakoimiseksi ja ongelmien välttämiseksi kuin myös ympäristökustannusten sisällyttämiseksi taloudelliseen toimintaan.

Ympäristökustannukset on tehtävä näkyviksi ja vaikutuksiltaan tehokkaiksi. Tämä on toteutettava niin, että ympäristön suojeleminen tehdään houkuttelevaksi ja pilaaminen kalliiksi lisäämällä tuotteiden ja toimintojen kustannuksiin niiden ympäristöhaittaa vastaava hinta. Yksilöiden halu ja kyky toimia ympäristöä säästävällä tavalla tekee ympäristön suojelusta tehokkaan. Ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi on käytettävä tiedotuksellisia, hallinnollisia ja taloudellisia ohjauskeinoja, kuten ympäristöhaittaan perustuvia veroja tai saavutettuun säästöön perustuvia palkkioita. Kaikissa tilanteissa taloudellinen ohjailu ei kuitenkaan toimi tuloksellisesti, jolloin on turvauduttava hallinnollisiin määräyksiin. Näitä periaatteita on noudatettava myös kansainvälisesti.

Maan ja luonnonvarojen omistusoikeuden määrittely ja haittojen hinnoittelu on tärkeää luonnon sietokyvylle ja korvauskysymyksille, jotta hyödyt ja haitat voidaan kohdentaa oikein ja niiden suuruus määritellä. Tämä edellyttää ympäristöhaittojen rahallista hinnoittelua.

Verotuksen tehtävänä on rahoittaa julkisia palveluja. Tuloverotuksen pohjana on pidettävä ihmisten kykyä osallistua yhteisten kustannusten kattamiseen. Verot on kerättävä siten, että työn tekemisen mielekkyys nykyisestään kasvaa ja ympäristörasitus pienenee. Siksi verotuksen painopistettä on siirrettävä tuloista kulutukseen. Samalla on siirryttävä myös luonnonvarojen oton ja käytön verotukseen, jossa Kokoomuksen mielestä on sovellettava aiheuttaja maksaa-periaatetta.

Sosiaalinen turvallisuus kuuluu kaikille

Yksilöiden vaihtelevat elämäntilanteet ja yhteiskunnan toimivuus edellyttävät kattavaa sosiaalista turvallisuutta. Sosiaalisen turvaverkon ylläpito on eettinen velvollisuutemme. Se lisää myös turvallisuutta, riskinottohalua, työntekoa ja yrittämistä. Jokaisen on pyrittävä omatoimisesti mahdollisimman pitkälle huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan.

Kokoomus puolustaa sekä perus- että ansioturvan kehittämistä olennaisena osana yksilöiden toimintakyvyn, kansanterveyden, tasa-arvoisten mahdollisuuksien ja taloudellisen toimeliaisuuden takaamista. Perusturvan on katettava yleisimmät sosiaaliset ja yksilölliset elämäntilanteet, joissa ihminen tarvitsee yhteiskunnan tukea. Näitä ovat sairaus, työttömyys, opiskelu, vanhuus, lapsuus, työkyvyttömyys, vanhemmuus, vammaisuus, huoltajan kuolema ja kotona tapahtuva hoitotyö. Perusturvan ylittävistä ansioon sidotusta hyvinvoinnista jokaisen on kannettava kohtuullinen osuutensa, mikä myös edellyttää tuloverotuksen alentamista. Perusturva on tärkeä kaikkien ihmisten vakuuttajana ja avustajana. Ansioturva tulee jatkossakin säilyttää lakisääteisenä, koska se on monille taloudellisesti ensisijainen sosiaalisen turvallisuuden takaaja.

Sosiaali- ja terveystaloudissa on korostettava laatua ja yksilöllisiä vaihtoehtoja. Parhaiten tämä toteutetaan julkisten ja yksityisten palveluiden välisellä kilpailulla ja lisäämällä kansalaisyhteiskunnan omaa palvelutarjontaa. Peruspalvelut sekä sosiaali- että terveydenhuollossa on oltava tarjolla kaikille. Käyttäjillä on oltava vastuuta myös palveluiden rahoituksesta ja toisaalta oikeus niiden valintaan.

Suomalaisen yhteiskunnan rakenteelliset työttömyysongelmat ovat vaikeasti voitettavia. Päävastuu työllisyydestä on yrittämistä ja työntekoa kannustavalla talouspolitiikalla. Työllistämistä on tuettava työvoima-, koulutus- ja sosiaalipoliittisin toimin. Työllisyyden parantaminen edellyttää työelämän joustoa sekä työvoiman kysyntää lisääviä toimia.

Aluepolitiikan lähtökohtana tulee olla maan eri alueiden ominaispiirteiden vahvistaminen. Yhteiskunnan on turvattava mahdollisuudet alueelliseen kehitykseen paikallisten erityispiirteiden ja edellytysten mukaisesti. On lisättävä yrittäjyyttä ja palvelujen saantia niillä alueilla, jotka ovat muuta maata selvästi heikommassa asemassa. Edellytyksiä maaseudun ja luonnon säilymiseen sekä niihin liittyvien elinkeinojen harjoittamiseen on vahvistettava. Kestävällä metsätaloudella ja metsään perustuvilla elinkeinoilla on keskeinen merkitys maaseudun elinvoimaisuuden säilymisessä.

5. MAAILMANLAAJUISESTI OIKEUDENMUKAISEEN KEHITYKSEEN

Valinnanmahdollisuuksien laajentamista on pidettävä peruseriaatteena myös kansainvälisessä toiminnassa. Sovellamme hyväksymiämme poliittisia periaatteita myös kansojen väliseen ja maailmanlaajuiseen kanssakäymiseen. Kansainvälisessä politiikassa on keskityttävä niihin keinoihin, joilla turvataan kaikille ihmisille elämisen perusedellytykset, mahdollisuudet henkiseen kasvuun ja tasavertaiseen osallistumiseen riippumatta siitä, minkä valtion kansalaisia he ovat.

Valtioiden lähes rajoittamaton itsemääräämisoikeus on usein johtanut siihen, että ei ole kyetty ratkaisemaan rauhanomaisesti valtioiden, kansojen ja ihmisten keskinäisiä ristiriitoja. Perinteinen, valtioiden väliseen kanssakäymiseen perustunut, kansainvälinen politiikka ei ole kyennyt vastaamaan ihmiskunnan tulevaisuuden keskeisiin haasteisiin, kuten hallitsemattomaan väestönkasvuun, nälkään, köyhyyteen, ympäristön tuhoutumiseen, asevarusteluun, sotiin, ihmisoikeuksien loukkauksiin, pakolaisuuteen ja lukutaidottomuuteen. Nämä toisiinsa kytkeytyvät

ongelmat edellyttävät uudenlaista kansainvälistä turvallisuusajattelua, joka perustuu lisääntyneeseen keskinäiseen riippuvuuteen ja kanssakäymiseen aseellisen aggression tai sillä uhkaamisen sijasta.

Keskinäisen riippuvuuden lisääntyessä kansainvälisten yhteisöjen toimintaperiaatteet tulevat yhä merkityksellisemmiksi. Yhteistyötä tehdään tulevaisuudessa entistä selvemmin kansalaisten välillä ja aatteiden pohjalta, eikä enää pelkästään valtioiden kesken. Ongelmia ei kukaan pysty ratkaisemaan vain itsekkäitä kansallisia etuja ajamalla.

On luotava entistä tehokkaampi ja oikeudenmukaisempi kansainvälinen yhteistyöjärjestelmä, jolla ratkaistaan kansainvälisiä ristiriitoja rauhanomaisesti ja itsenäisiä valtioita velvoittavalla tavalla. Kansainvälisellä yhteisöllä on keskeinen vastuu väkivallan syiden poistamisessa ja konfliktien estämisessä. Tämän vuoksi Yhdistyneiden Kansakuntien asemaa on vahvistettava ja rakennetta uudistettava.

Kehitys on sekä henkisen että aineellisen hyvinvoinnin lisääntymistä, eikä siihen liittyviä ongelmia pystytä ratkaisemaan pelkästään materiaaliseen kasvuun perustuvalla ajattelulla. Kehitys on nähtävä kulttuurisena kokonaisuutena. Ollakseen kestävää sen on oltava sopusoinnussa ekosysteemin elinvoimaisuuden kanssa.

Kehitysyhteistyö on kahdensuuntaista vuorovaikutusta, joka antaa myös virikkeitä länsimaisen kehitysajattelun muuttamiseen kohti kestävämpää ekososiaalista taloutta. Suomen on tuettava ongelmien ratkaisua niiden synty- tai lähialueilla. Kansainvälisen yhteisön jäsenenä Suomen on oltava valmis kantamaan vastuuta ongelmien seurauksista, kuten pakolaisuudesta myös kansallisella tasolla.

Kansainvälisen kaupan ja talouden on pohjaututtava ekososiaalisen markkinatalouden periaatteille. Vuorovaikutuksen ja oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi tavoitteena on oltava vapaampi maailmankauppa, johon kuuluvat sosiaalisen ja ekologisen keinottelun estävät järjestelmät. Taloudellisten suojamuurien poistaminen ja kansainvälisen kaupan rakenteiden korjaaminen edistävät useissa tapauksissa kehitysmaiden asemaa perinteistä kehitysyhteistyötä paremmin.

Alueellinen yhdentymisen on myönteistä kehitystä, koska se luo hyvät edellytykset poliittiselle ja taloudelliselle vakaudelle koko alueella. Alueiden välisen vastakkainasettelun välttämiseksi on samalla kehitettävä maailmanlaajuisia yhteistyöjärjestelmää.

Euroopan yhdentymiskehitys lisää taloudellista ja poliittista vakautta Euroopassa. Jatkossa Suomen on pyrittävä yhdentymiskehityksessä lisäämään avoimuutta, syventämään moniarvoista kansanvaltaa ja edistämään yksilön oikeuksia. Kansanvallan nimissä on lisättävä parlamentaarisen menettelyn merkitystä Euroopan yhdentymistä koskevissa kysymyksissä.

Itsenäisen Suomen on jatkossakin toimittava kansainvälisessä politiikassa aktiivisesti ja aloitteellisesti. Maailmanlaajuisesti tämä tapahtuu Yhdistyneiden Kansakuntien eri järjestöissä. Suomen kannalta on elintärkeää aktiivinen keskinäinen kanssakäyminen lähialueillamme, Itämeri-yhteistyön ja Arktisen yhteistyön vahvistaminen ja vuorovaikutuksen lisääntyminen Euroopassa. Pohjoismaista yhteistyötä tulee edelleen vahvistaa.

Kansainvälisessä yhteisössä on tärkeää, että Suomi toimii kansainvälispoliittisissa tilanteissa aktiivisesti ja johdonmukaisesti rauhanomaisen ratkaisun puolesta. Lopullisena tavoitteena on pidettävä asejärjestelmien purkua. Aseellisen voiman käyttö on kaikissa tilanteissa nähtävä äärimmäisenä viime hetken ratkaisuna. Suomen on ylläpidettävä asianmukaista, turvallisuusympäristöönä nähden uskottavaa puolustuskykyä ja -tahtoa.

6. AIDON DEMOKRATIAN PUOLESTA

Kilpailevien käsitysten olemassaolon suosiminen ja mahdollisuudet vaikuttaa yhteiskunnassa ovat kokoomuslaisuuden pääperiaatteita. Tämä moniarvoisen kansanvallan ajatus erottaa sen useimmista muista aatteista. Kansanvaltaan kuuluvat myös yhteiskunnan jäsenten valtaoikeudet, jotka toteutuvat osallistumisessa, edustuksellisuudessa ja valvonnassa.

Ristiriidat on ratkaistava ilman väkivaltaa ja kansanvaltaisesti. Toisaalta jokaisella yksilöllä ja yhteisöllä on oikeus puolustaa olemassaoloaan ja elintärkeitä etujaan. Demokraattinen päätöksenteko on keino säädellä ja sovittaa arvo- ja eturistiriitoja. Näin turvataan erityisesti yhteisön heikompien jäsenten asema, jokaisen vähimmäisetuudet ja valinnanvapauden perustaso. Arvoriistiriitoja ei voi ratkaista, vaan niiden on oltava edustettuna yhteiskunnallisessa vallankäytössä saamallaan kannatuksella.

Kansalaisten perusoikeudet on säädettävä laaja-alaisina perustuslaissa. Perusoikeutenamme on myös luonnon oikeus monimuotoiseen olemassaoloon. Oikeuksien toteutumista käytännössä on seurattava. Kansalaisella on oltava oikeus viedä perusoikeuden loukkaus tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Poliittinen päätöksenteko perustuu aina arvoihimme ja arvostuksiimme. Päätösten tekemiseen tarvitsemme myös tietoa ja asiantuntemusta ja siksi on huolehdittava eri arvolähtökohdista syntyneiden tutkimustulosten saatavuudesta. Tosiasioista ei yksin voida johtaa demokraattisesti syntyviä päätöksiä. Kansanvaltaa rapauttavat usko yhteen ainoaan vaihtoehtoon kussakin valintatilanteessa ja asiantuntijatiedon merkityksen ylikorostaminen.

Vallan keskittyminen ja demokraattisten menettelytapojen loukkaukset ovat politiikan jatkuva ongelma. Myös mies- ja naisrooli-odotukset rajoittavat edelleen tasaveroista osallistumista vallankäyttöön. Vallankäyttö on vaativaa ja voi houkuttaa vääriinkäytöksiin. Siltä tulee suojautua päättäjien henkilökohtaista vastuuta korostamalla ja hallintorakenteita yksinkertaistamalla. Jokaisen yksilön tulee kantaa henkilökohtainen moraalinen vastuu ratkaisustaan myös ryhmän jäsenenä.

Avoimuuteen, rehellisyyteen ja moniarvoisuuteen perustuva demokraattinen päätöksenteko on paras tapa yhteiskunnan jäsenten ristiriitaisten pyrkimysten yhteensovittamiseksi. Päätöksentekoon kuuluu kritiikki ja julkinen keskustelu. Moniarvoisuus ja oikeus erilaisiin mielipiteisiin edellyttää vapaata ja vallankäyttäjistä riippumatonta tiedonvälitystä.

Paikalliselle, kunnissa ja järjestöissä tapahtuvalle päätöksenteolle pohjautuva suomalainen kansanvalta rakentuu kansalaisten voimakkaalle demokraattisuuden vaatimukselle ja odotukselle. Kansalaisten luottamusta julkiseen valtaan sekä sen käyttöön lujitetaan kehittämällä päätöksenteon muotoja ja sisältöä. Demokratiaa on uudistettava ja löydettävä sille aidon kansanvallan perusmuodot. Parhaimmillaan aito demokratia on yhdessä tapahtuvaa ja tasa-arvoista päätöksentekoa ja toimintaa, jossa sitoudutaan yhteisiin tavoitteisiin.

Todellista vallanhajautusta on päätösvalan siirtäminen ihmisille itselleen. Hierarkioita on muutettava matalammiksi ja parannettava ihmisten suoria osallistumismahdollisuuksia. Tämä tapahtuu kehittämällä uusia kansanvallan muotoja, kuten käyttäjä- ja asiakasdemokratiaa.

Vallankäyttäjii yhteiskunnassa ovat edustuksellisuuteen perustuvien päätöksentekuelimien lisäksi etujärjestöt, tiedotusvälineet, talouselämä, asiantuntijat ja kansalaisjärjestöt. Kokoomuksen mielestä edustukselliset päätöksentekojärjestelmät ovat ensisijaisia vallankäyttäjii. Ihmisten näkemykset välittyvät edustuksellisen järjestelmän lisäksi myös muita kanavia pitkin. Uusien

vaikutusmuotojen syntymistä on kannustettava silloin, kun vanhat kanavat eivät toimi ihmisten haluamalla tavalla.

Tutkimus, koulutus, uusi teknologia sekä kansalaistoiminta parantavat kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja kansanvallan lisäämistä. Tätä prosessia on vahvistettava ja rohkaistava kansalaistoimintaa tukemalla.

Nykyaikaisessa eriytyneessä yhteiskunnassa tärkeä vuorovaikutuksen ja vallankäytön muoto on jokaisen elämäntapa. On myönteistä, jos omalla elämäntavallaan vaikuttaa myös yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Suomalainen aatepuolue Kokoomus

Osana kansanvallan toimijoita Kokoomus ulottaa demokratian periaatteet omaan toimintaansa. Kokoomuksen on jatkuvasti uudistuttava avoimeksi ja keskustelevaksi kansalaisliikkeeksi. Jokainen jäsen on päättäjä ja jokaisella kannattajalla on oikeus mielipiteensä esittämiseen.

Kokoomuksen aate on ollut sosiaalireformismin, konservatismiin ja liberalismiin välistä kilpailua. Kokoomus on elävän aatteen poliittinen puolue, joka sitoutuu kannattamiensa arvojen ja periaatteiden toteuttamiseen, muttei lyhytnäköisen etupolitiikan osapuoleksi.

Yhteiskunnallisen uudistusmielisyyden, vanhoillisuus- ja vapausaatteiden ristipaineista on syntynyt vireä aatteellinen elämä. Historiassaan Kokoomus on pyrkinyt eri yhteiskuntapiirien kokoamiseen laillisuuden ja yksilönvapaudet turvaavan valtion sekä kansallisen identiteetin kohottamisen teemoilla. Tänäpä Kokoomus on aatepuolue, joka kutsuu kaikkia rakentamaan suvaitsevaa yhteiskuntaa, jossa yksilön vapaus toimia ja kehittyä yhdistyy vastuuseen toisista ihmisistä ja vastuuseen luonnon säilymisestä.